

novičke

april 2004

Kaj prinaša aprilška številka?	3	BESEDA UREDNICE
Drugo desetletje prizadevanj za zviševanje ravni pismenosti odraslih v Sloveniji * Programi UŽU – pot do boljše pismenosti odraslih * <i>Most do izobrazbe</i> v Novem mestu * BIPS – kako naprej? * <i>Beremo in pišemo skupaj</i> v Ormožu * Programi UŽU na Ljudski univerzi Ajdovščina * Program <i>Beremo in pišemo skupaj</i> na osnovni šoli * Izkušnje s programom UŽU - MI	4-16	TEMA MESECA
Posvet o izobraževanju učiteljev * Srečanje članov EAEA v Ljubljani * Svetovalna središča za izobraževanje odraslih	17-20	DOMAČE NOVIČKE
Podpora države, lastna vlaganja in drugi viri za TVU * Srečanje izvajalcev in koordinatorjev TVU 2004	21-23	TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2004
Kakovost poklicnega in strokovnega izobraževanja (odraslih) v Evropi – 2. del	24-25	UTRINKI IZ SVETA
Seminar ELLPROFT	26-28	S POTI
POSVETI/KONFERENCE	29	POSVETI, KONFERENCE
NOVOSTI IZ KNJIŽNICE	30	NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so strokovno glasilo za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novice v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novice s knjižnega trga;
- novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Andragoški center Slovenije.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja tematskega področja Promocija vseživljenjskega učenja in informacijsko-komunikacijska infrastruktura, in Nevenka Kocijancič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom: Solos d.o.o.

Tisk: Tiskarna Štok

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana,

telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: <http://www.acs.si>, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: <http://www.acs.si/novicke>

ISSN 1408-6484 (slovenska izdaja - tiskane)

ISSN 1581-3770 (slovenska izdaja - online)

Naklada 1.860 izvodov

Izdajo glasila Novičke denarno omogoča Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

BESEDA UREDNICE

Funkcionalna nepismenost je družbeni problem

Kaj prinaša aprilski številka?

Novičke so tokrat posvečene temi **Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih**. Predstavljene so strategije, programi in projekti za zviševanje ravni pismenosti odraslih v Sloveniji. Poleg dejavnosti Andragoškega centra Slovenije na tem področju predstavljamo programe Usposabljanja za življenjsko uspešnost – krajše UŽU - in prve izkušnje učiteljic pri izpeljavi programov UŽU – *Most do izobrazbe (UŽU –MI)* in UŽU – *Beremo in pišemo skupaj (UŽU – BIPS)*. Če bi želeli zaobjeti vse, bi morali v ta vsebinski sklop vključiti tudi projekte, ki prispevajo k izboljšanju pismenosti starejših, ter nekatere programe za zviševanje temeljnih spretnosti s področja človekovih pravic. Enega med njimi – program *Pravica do učenja* – smo delno predstavili že v marčevski številki. Ker je prostor, ki ga namenjamo temi meseca, omejen, bomo prispevek o programih za zviševanje pismenosti starejših na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje predstavili v majski številki.

V marcu je bilo kar nekaj dogodkov, ki bi zaslužili predstavitev. V tokratni številki opozarjamo na dva: *Posvet o izobraževanju učiteljev*, ki ga je Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije organizirala v Kranjski Gori, in *srečanje Izvršilnega odbora Evropskega združenja za izobraževanje odraslih - EAEA* v Ljubljani.

V rubriki Teden vseživljenjskega učenja 2004 pišemo o denarni podpori države, ki kroji izpeljavo festivala učenja v Sloveniji. Vse morebitne izvajalce in koordinatorje TVU v letošnjem letu pa vabimo na prvo srečanje, na katerem se bomo dogovorili o sodelovanju v prihodnje.

Popeljali vas bomo tudi v Belfast, kjer se je naša sodelavka udeležila seminarja na temo *Zakonodaja in praksa na področju pismenosti odraslih v evropskem prostoru*.

Majska številka ne bo tematsko naravnana, napovedujemo pa že osrednjo temo junijskih Novičk – **vrednotenje učenja in novi pristopi k učenju**. Vabimo vas, da svoja razmišljanja zapišete in nam jih pošljete. Vaše prispevke, ki naj ne bodo daljši od dveh strani, bomo zbirali do 20. maja 2004.

Nevenka Kocijančič (nevenka.kocijancic@acs.si), ACS

TEMA MESECA

Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih Drugo desetletje prizadevanj za zviševanje ravni pismenosti odraslih v Sloveniji

Na Andragoškem centru Slovenije (ACS) si v sklopu tematskega področja Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih prizadevamo za uresničevanje dolgoročne strategije za zviševanje ravni pismenosti odraslih v Sloveniji. Pismenost odraslih ali funkcionalna pismenost, kot smo to področje imenovali v preteklem desetletju, je eno od pomembnih področij raziskovalnega in razvojnega dela od ustanovitve ACS, leta 1991, naprej. Ko se zdaj oziramo na prehojeno pot, poudarjamo tri pomembne mejnike, ki so zaznamovali naše razumevanje problema pismenosti odraslih in usmerjali naše delo.

Začetki razvojnega in raziskovalnega dela na področju pismenosti odraslih

Prvi mejnik predstavlja vsekakor odločitev prvega vodstva ACS, da vpelje **projekt Funkcionalna pismenost**. K temu so pripomogla opozorila znanih andragogov v Sloveniji, da so razvite države spoznale problem neustrezne pismenosti velikih skupin odraslega prebivalstva in sprejemajo ustrezne ukrepe ter politike za zmanjševanje tega problema. Opozarjali so, da je glede na izjemno neugodno izobrazbeno sestavo prebivalstva ta problem v Sloveniji morda še večji. *Ana Krajnc* je ocenila, da več kot 60 % odraslih v Sloveniji sodi v rizično skupino. V tistem času so bile opravljene tudi prve raziskave ravni pismenosti med mlajšimi odraslimi v Sloveniji, ki so potrjevale napovedi andragogov. ACS je v sodelovanju z Zvezo ljudskih univerz Slovenije zasnoval razvojni projekt, katerega rezultat je bil prvi program za opismenjevanje odraslih, ki smo ga poimenovali *Usposabljanje za življenjsko uspešnost – krajše UŽU*. Namen programa je bil razvijati pisne in računske spretnosti, socialne in komunikacijske veščine ter splošno razgledanost pri odraslih z manj kot desetimi leti šolanja. Program je leta 1995 verificiral Strokovni svet za izobraževanje odraslih kot prvi splošnoizobraževalni program za odrasle v Sloveniji. V programu Temeljnega usposabljanja učiteljev smo v nekaj letih usposobili okoli 40 učiteljev, ki so do konca devetdesetih let izpeljevali programe UŽU. Projekt je v celoti podpiralo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, izvedbe programov pa je sofinanciral tudi Republiški zavod za zaposlovanje. V program se je v petih letih vključilo okoli 900,

večinoma brezposelnih odraslih, med njimi tudi okoli 150 s posebnimi potrebami, za katere smo program deloma prilagodili. Ob koncu devetdesetih let so programe UŽU postopoma nehali izvajati. V nekaterih strokovnih krogih je celo prevladovalo stališče, da pismenost odraslih v Sloveniji vendarle ni pereč problem.

Nacionalna raziskava pismenosti odraslih

Pridobitev veljavnih in mednarodno primerljivih podatkov o stanju pismenosti odraslega prebivalstva pojmuje kot **drugi pomemben mejnik** v dosedanjem delu na področju pismenosti odraslih. Leta 2000 smo na ACS končali nacionalno raziskavo pismenosti odraslih, ki smo jo izpeljali v sklopu mednarodne raziskave¹. Izsledki raziskave so pretresli strokovno in širšo javnost, saj so razkrili, da 77 % odraslih, starih od 16 do 65 let, pri preizkusu pismenosti ne dosega mednarodnega povprečja. Raziskava je potrdila, da je izobrazbeni primanjkljaj, na katerega so opozarjali strokovnjaki v vzgoji in izobraževanju, najpomembnejši razlog za tako neugoden rezultat na testu pismenosti. Izsledki raziskave so pokazali tudi na nekatere skupine prebivalstva, ki so po dosežkih v pismenosti nižje kot druge. S tem je bila dana možnost za ciljno načrtovanje ukrepov. Kmalu po objavi rezultatov so stekle aktivnosti, ki so napovedovale dejavnejše vključevanje države pri reševanju problema pismenosti. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport je imenovalo posebno *Komisijo za razvoj področja pismenosti* za celotno šolsko vertikalo in za odrasle. Na ACS pa smo razvili dva nova programa opismenjevanja za odrasle z manj kot desetimi leti šolanja: prvi program je namenjen odraslim, ki se vključujejo v nadaljnje izobraževanje, drugi je program družinske pismenosti za starše otrok v prvih razredih devetletke. Poleg tega so podatki iz raziskave o pismenosti odraslih vključeni v pomembne dolgoročne strateške državne dokumente², kar predstavlja podlago za vpeljevanje ustreznih ukrepov za zmanjševanje neustrezne pismenosti odraslih. Pokazala pa se je tudi potreba po načrtovani dolgoročnejsi strategiji za zviševanje ravni pismenosti odraslih na državni ravni.

Strategija za zviševanje ravni pismenosti odraslih

Za odpravljanje tega zaostanka na področju pismenosti odraslih smo marca 2003 na ACS zasnovali dolgoročno **Strategijo za zviševanje ravni pismenosti odraslih v Sloveniji**, ki predstavlja **tretji mejnik**. Dokument obsega cilje in ukrepe za zviševanje

---

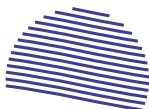
¹ Second International Adult Literacy Survey.

² Nacionalni program izobraževanja odraslih, Strategija gospodarskega razvoja Slovenije do leta 2006, Enotni programski dokument pomoči Evrope Sloveniji v obdobju 2004-2006, Strategija razvoja trga dela do 2006.

ravni pismenosti, opredeljuje dosežke, pravno in finančno podlago, časovno razsežnost, ciljne skupine, nosilce posameznih nalog in odgovorne za njihovo izvajanje. Strategija ima ambiciozna dolgoročna cilja: do leta 2010 zmanjšati delež odraslih, ki ne dosegajo mednarodnega povprečja pismenosti, za 40 % ter vključiti 200 tisoč odraslih (25 tisoč na leto) v ustrezne izobraževalne programe za zviševanje ravni pismenosti. Programi, ki prispevajo k zviševanju ravni pismenosti odraslih, so lahko različni (formalni, neformalni, organizirani v izobraževalnih ali delovnih organizacijah, društvih, splošnoizobraževalnih knjižnicah, prostovoljnih organizacijah itn.). V Strategiji je predlaganih 26 priporočil, ki usklajeno segajo na pet področij: *promocijo*, kjer gre za ozaveščanje javnosti in širjenje informacij o izobraževalnih možnostih; *motivacijo ciljnih skupin*, da bi se lažje in pogosteje vključevale v programe izobraževanja; *povečevanje dostopnosti* do ustreznih programov in ustrezne svetovalne mreže; *oblikovanje in izvajanje programov za ciljne skupine*, za učitelje in za druge strokovnjake; *upeljavo sistemskih sprememb* in dopolnitev, ki bodo podpirale izvajanje ukrepov.

Priložnost za uresničevanje Strategije se za obdobje 2004 - 2006 kaže v programu pomoči Evrope s sredstvi evropskih strukturnih skladov. Ukrepi za zviševanje ravni pismenosti so zajeti v akcijskem načrtu, ki predstavlja izvedbeni načrt za uresničevanje Strategije. Poudarek je predvsem na razvoju posebnih programov opismenjevanja za izbrane ciljne skupine in njihovem izvajanju ter novih oblik učenja in izobraževanja, kot so računalniško podprti programi in izobraževanje s pomočjo televizijskega programa. Nove programe opismenjevanja bomo razvili za prebivalce podeželja, za odrasle s posebnimi potrebami, za manj izobražene zaposlene, vpeljali bomo posebne oblike študijskih krožkov za izboljšanje bralnih in pisnih spretnosti. Za izvajanje programov in ukrepov bomo usposabljali učitelje, mentorje, prostovoljce, svetovalce v izobraževanju odraslih in druge strokovnjake. Razvijali bomo ustrezna gradiva za opismenjevanje odraslih. K sodelovanju bomo povabili številne ustanove in posameznike.

mag. Ester Možina (ester.mozina@acs.si), ACS

Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih Programi UŽU – pot do boljše pismenosti odraslih

Večja organiziranost družbe in nagli razvoj računalniške tehnologije postavljata pred vsakega posameznika večje zahteve glede ravni pismenosti. V sodobnem načinu življenja

se ne moremo izogniti stiku s pisnimi gradivi v obliki obvestil, navodil, obrazcev ipd. ali računalniško vodenimi avtomati (bankomat, mobilni telefon itd.), ki zahtevajo od posameznika določeno raven spretnosti, povezanih s pismenostjo (razumevanje prebranega, jasno pisno izražanje, enostavne računske izračune itn). Te spremembe so pripeljale do spremenjenega pojmovanja pojava pismenosti, ki se ne omejuje le na spretnost branja in pisanja, temveč zajema tudi nadgradnjo omenjenih spretnosti, kot je poznavanje različnih oblik sporočanja in raba informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Mednarodna raziskava o pismenosti odraslih je pokazala, da so odrasli v različnih državah, ne glede na šolski sistem, po dvanajstih letih šolanja dosegli raven pismenosti, ki ustreza potrebam/zahtevam današnjega časa in omogoča pridobivanje novih spretnosti na področju pismenosti, kot je računalniško opismenjevanje. Prav tako se je pokazalo, da vsakodnevna raba pridobljene spretnosti ohranja, zmanjšana raba pa povzroča pozabljanje. Glede na potrebe današnjega časa se pogosto dogaja, da imajo odrasli, ki niso končali srednje šole in živijo življenje, ki ne omogoča pogoste rabe pisnih spretnosti, težave pri izpolnjevanju obrazcev, rabi bankomata ali računalnika, uporabi različnih navodil ter pri pomoči otrokom pri domačem delu za šolo.

Na ACS smo na podlagi izkušenj, pridobljenih s starim programom Usposabljanje za življenjsko uspešnost - UŽU, izsledkov raziskave o pismenosti odraslih pri nas ter spoznanj in izkušenj strokovnjakov iz drugih držav razvili dva nova programa za zviševanje ravni pismenosti. Programa so sestavile dr. Livija Knaflič, Natalija Žalec in Sonja Klemenčič, sodelavke ACS.

Programi za zviševanje ravni pismenosti so zastavljeni tako, da vsebujejo jedro temeljnih spretnosti in znanj, povezanih s pismenostjo (ter rabo računalnika), socialne spretnosti, prvine aktivnega državljanstva in spoznavanje načel vseživljenjskega učenja, ki je skupno vsem programom. Poleg tega program vsebuje tudi *posebni del*, ki je prilagojen konkretni ciljni skupini, njenim potrebam in željam.

Osnovna metoda dela je projektno delo oziroma projektno učenje, povedano drugače: gre za ustvarjalno povezovanje različnih spretnosti, povezanih s pismenostjo, in vsakdanjega življenja sodelujočih. Udeleženci si med usposabljanjem pridobijo znanja in spretnosti, ki so prenosljiva in uporabna pri opravljanju njihovih vlog v izobraževanju, družini, na delovnem mestu ali v družbenem okolju.

Pri izvajanju programov sodelujeta dve učiteljici, ki sta usposobljeni za izvajanje programa po programu Temeljno usposabljanje učiteljev v programu UŽU – *Most do izobrazbe* in/ali UŽU – *Beremo in pišemo skupaj*. Usposabljanje učiteljev opravlja ACS¹.

---

¹ Programa sta predstavljena na spletnih straneh: <http://izobrazevanje.acs.si/razvojno/018/> in <http://izobrazevanje.acs.si/razvojno/019/>.

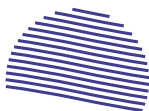
Most do izobrazbe (UŽU – MI) je program, namenjen odraslim, ki so že vključeni, ali se šele nameravajo vključiti, v nadaljnje formalno izobraževanje. Pri izobraževanju so temeljne spretnosti, povezane s pismenostjo, ključnega pomena za usvajanje učnih vsebin in za izkazovanje pridobljenega znanja, navsezadnje tudi za uspešnost na zahtevnejšem delovnem mestu. Posebna pozornost je posvečena spoznavanju učnih metod, kar udeležencem omogoča lažje in učinkovitejše obvladovanje učne snovi pri nadaljevanju šolanja. Program traja 100 do 120 ur, kar pomeni približno tri mesece.

Beremo in pišemo skupaj (UŽU – BIPS) je program družinske pismenosti. Namenjen je izboljševanju pismenosti in razvijanju bralne kulture pri vseh družinskih članih. V program se vključujejo starši otrok na začetku šolanja (prvo triletje devetletke), ki se želijo usposabljeni za pomoč otrokom. Prednostna skupina so odrasli z največ desetimi leti šolanja. Starši v programu osvežijo ali ponovno pridobijo spretnosti in znanja, povezana s pismenostjo, zato da lahko pomagajo svojim otrokom pri domačem delu za šolo. Srečanji se udeležujejo starši in otroci skupaj. Program traja 50 ur v obliki organiziranega izobraževalnega dela in 25 ur v obliki vodenege samostojnega dela udeležencev v domačem okolju.

Udeležba v programu je za vse udeležence brezplačna. Izvedbo programa denarno podpira Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport.

V prihodnje si na ACS prizadevamo razviti programe tudi za nove ciljne skupine udeležencev. V letošnjem letu bomo v okviru projekta UŽU pripravili program za prebivalstvo podeželja.

dr. Livija Knaflič (livija.knafljic@acs.si), ACS

Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih ***Most do izobrazbe* v Novem mestu**

V Razvojno izobraževalnem centru Novo mesto smo v preteklem šolskem letu izpeljali dve izvedbi programa *Most do izobrazbe* (UŽU – MI). V eni skupini so bili udeleženci, ki so bili prijavljeni na Zavodu RS za zaposlovanje in so razmišljali o nadaljevanju šolanja, v drugi skupini pa mlajša romska dekleta, ki so zgodaj zapustila šolske klopi. Mnoge med njimi zelo zgodaj postanejo matere in si osnujejo družino, na šolsko učenje pa ne pomislijo več. Zelo težko jih je pritegniti v različne, tudi krajše, izobraževalne programe, saj jih njihova skupnost vidi predvsem v vlogi mame in žene, katere mesto je doma.

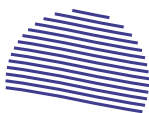

Program UŽU – MI se nam je zdel zaradi svoje prilagodljivosti in trajanja primeren za vključevanje mladih deklet, saj omogoča oblikovanje vsebine na osnovi njihovih predlogov in potreb, hkrati pa je v 120 urah srečanj že mogoče zadovoljiti tudi njihove interese in pričakovanja. Da kraj izvedbe programa ne bi bil ovira za vključitev, smo se odločili za izvajanje kar v romskem naselju. Mestni svetnik *Roman Tasič* nam je odstopil svoje prostore, skupaj s svojo ženo pa se je vključil v program kot prostovoljec.

Skupino smo oblikovali s pomočjo *Poldeta Jevška*, strokovnega delavca Centra za socialno delo Novo mesto, ki je sodeloval tudi pri predstavitvah programa posameznim dekletom ter s svojo prisotnostjo poudaril pomen udeležbe v programu. V program se je vključilo 18 udeleženk. Ker smo pričakovali, da se bo število udeleženk po nekaj srečanjih zmanjšalo, smo sprejeli vse. Program je uspešno zaključilo 11 deklet. V programu so osvežila temeljne spretnosti, povezane z bralno in računsko pismenostjo, ter dopolnjevala splošno poučenost in temeljna znanja, ki jih odrasel človek potrebuje v vsakdanjem življenju. Vsebinsko smo program v celoti prilagodili njihovim interesom – v različnih delavnica so dekleta pridobivala kuharske spretnosti, oblikovala drobne uporabne predmete iz različnih materialov, spoznavala domače okolje in odšla na ekskurzijo, ponovno vzela v roke knjige in se seznanjala z literaturo, spoznavala šolski sistem in preverjala možnosti za ponovno vključitev v izobraževanje ter se spoznavala tudi med seboj, saj v naselju nimajo veliko priložnosti za takšno druženje.

Večina deklet se je v programu dobro počutila in dobila nov zagon tudi za učenje. Veseli smo bili, ko so se nekatere med njimi jeseni vpisale v program osnovne šole za odrasle.

Meta Gašperšič (meta.gaspersic@ric-nm.si), RIC, Novo mesto

Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih

BIPS – kako naprej?

Po izkušnjah, ki sem si jih pridobila kot učiteljica v poskusnih izvedbah programa družinske pismenosti ter v izpeljavah javno veljavnega programa UŽU – BIPS, lahko rečem, da je različic izvedbe programa toliko, kolikor je skupin - odvisno od potreb in želja udeležencev, ravni pismenosti, kulturnega okolja, socialnega stanja. Glede na pričakovanja bi lahko udeležence razdelili v dve tipični skupini :

- starše, ki si želijo čim več informacij o metodah pomoči otrokom pri učenju,
- starše, ki želijo izboljšati lastne pisne in računske spretnosti (za šolski uspeh je po njihovem mnenju odgovorna šola).

Pri zadnjih izvedbah je izobraževalna organizacija INTER-ES, pod okriljem katere sem izvajala program, pri pridobivanju udeležencev programa sodelovala s svetovalnim in učnim osebjem v osnovnih šol. Program smo predstavili osebju šolske svetovalne službe in učiteljem razrednega pouka. Svetovalna delavka se je obvezala, da bo pripravila predlog. Med starši otrok v prvi triadi je izbrala morebitne udeležence. Izvajalska organizacija je pripravila informativno gradivo in vabila na prvo srečanje. Program smo ponudili v šolskem okolišu z nadpovprečnim številom priseljencev iz drugih republik bivše Jugoslavije in bili neprijetno presenečeni - prvega srečanja se z ene osnovne šole ni udeležil nihče, z druge pa bistveno manj ljudi, kot smo pričakovali. Po tej izkušnji smo se odločili za osebni stik (pisno, telefonsko in neposredno komuniciranje). Na eni osnovni šoli smo uspeli pritegniti dvanajst mam.

Na uvodnih razgovorih smo se pogovarjali o organizacijski izvedbi glede na njihove delovne in družinske obveznosti ter prevozne možnosti do kraja izvajanja. Zaradi ustreznosti opremljenosti in možnosti izvajanja v dopoldanskem času, ki je večini udeležencev odgovaljal, smo se odločili za učilnico izvajalca, ki je v bližini šolskega okoliša. Prilagajanje delovnemu času je vplivalo na organizacijsko (organiziranje prevoza staršev in otrok), vsebinsko in metodično izvedbo programa. Del dejavnosti staršev in otrok je potekalo ločeno. Izkazalo se je, da je bilo to celo dobrodošlo, saj je bila raven govornih in pisnih spretnosti staršev zelo nizka, v nekaterih primerih nižja od njihovih otrok.

Čeprav smo se zelo trudili z organizacijo srečanj, vseeno nismo mogli zaježiti pogostih izostajanj udeležencev. V takih okoliščinah sem si postavila en sam cilj: *Starši, prizadevajte si, da bodo vaši otroci doživeli več prijetnih učnih izkušenj v družinskem krogu – ob večerih in koncih tedna, pa tudi med prazniki in šolskimi počitnicami!* Pripravljeni program je nudil številne priložnosti za vključevanje v dejavnosti, ki so ta cilj podpirale in omogočale doseganje tudi drugih ciljev programa, do določene ravni tudi standardov znanj. Naj omenim le nekaj ciljev, ki smo si jih še postavili: iskanje zaposlitve, osebni prejemki in dohodnina, spoznavanje praznikov in običajev. Glede na nizko raven funkcionalne pismenosti je bilo več ur namenjenih prav razvijanju pisnih, računskih in socialnih spretnosti, ki so potrebne za vključevanje v družbeno okolje.

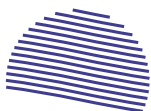
Kako naprej ?

Zagotoviti bi morali širšo družbeno podporo programu. Vendar kako? Program je priložnost za starše, eden izmed ukrepov uresničevanja koncepta vseživljenjskega učenja in dviga splošne izobrazbene ravni prebivalstva. Učitelji in svetovalni delavci naj bi pri usmerjanju upoštevali predvsem izobrazbeno raven staršev in ne le morebitnih

učnih težav učencev. Družba pa bi morala analizirati socialno strukturo šolskih okolišev in prilagoditi izvajalsko mrežo potrebam okolja.

“Otrok, ki se izobražuje samo v šoli, je neizobražen otrok,” je zapisal *George Santayana*. To velja zlasti za informacijsko družbo. Prepad med tistimi, ki imajo možnosti in znajo uporabljati različne vire, in tistimi, ki teh možnosti nimajo, je vse večji. Starši se morajo tega zavedati in izkoristiti vsakdanje priložnosti za pridobivanje novih znanj in spretnosti in dvig kulture učenja vseh družinskih članov. Priložnosti je veliko - tudi program BIPS je med njimi, če vsebine, oblike in metode prilagajamo udeležencem.

Marija Stanič (info@inter-es.si), INTER-ES d.o.o., Ljubljana

Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih *Beremo in pišemo skupaj v Ormožu*

Ljudska univerza Ormož je v lanskem šolskem letu poslala na izobraževanje na ACS v Ljubljano dve učiteljici za pridobitev licence za vodenje programa *Beremo in pišemo skupaj* (UŽU - BIPS) ter *Most do izobrazbe* (UŽU - MI).

Prvi koraki so bili najtežji. Težko je bilo oblikovati skupino staršev in otrok s podobnimi pričakovanji. Z voljo, s spodbujanjem in vztrajnostjo smo prebili tudi ta led.

Program izvajava dve učiteljici. Uspešno je bil izveden v OŠ Ormož in v OŠ Ivanjkovci, zdaj pa poteka še v OŠ Velika Nedelja in OŠ Kog. Dobivamo se enkrat tedensko. Ko smo skupaj, izklopimo vse: otroci vedo, da so starši za tri ure samo njihovi, starši se predajo igri, delu in otroku, midve, ki program izvajava, pa tudi pozabiva, da v tistem času obstaja še kaj drugega kot BIPS.

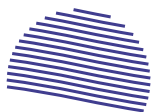
Počnemo zelo privlačne stvari. Otrokom in staršem pokaževa, kako lahko preberejo pravljico, da resnično postane zanimiva; kaj vse si lahko izdelamo; kako matematika postane kar naenkrat zabavna; skupaj obiščemo knjižnico; igramo se igre, ki so se jih nekoč igrali starši in stari starši, spoznamo nekaj »modernejših« iger, se igramo z ugankami in si naredimo knjigo ugank; preverimo, če zares živimo zdravo, zato skupaj kaj zdravega skuhamo in spečemo, odberemo zdravo hrano od nezdrave;

skupaj telovadimo; izdelamo voščilnico in napišemo lepo voščilo; narišemo si svojo slikanico. Otroke prav posebej pritegneva, ko skupaj s starši naredijo lutke in zaigrajo pravo lutkovno predstavo. Mimogrede zgodbo obnovimo in jo zapišemo, tako da niti ne pomislimo, da pravzaprav vsi pišemo in obnavljamo. Včasih starši celo tekmujejo z otroki - kdo bo spretnejši v pripovedovanju, pisanju, igranju, modeliranju in še čem. Prav to sodelovanje v igri in učenju, ki se ga sploh ne zavedamo, je za otroka prava motivacija, da se rajši loti učenja. V svojem vsakodnevnem hitenju starši največkrat pozabljajo prav na te drobne stvari.

Ob vsem tem, kar se dogaja, udeleženci pridobivajo temeljna znanja in spretnosti, povezana s pismenostjo, usposabljuje se za iskanje in uporabo informacij, se računalniško opismenjujejo, razvijajo demokratične medsebojne odnose, ki naj bi se prenesli tudi v življenje družine. Spoznavajo lastne vrednote, pravice in obveznosti staršev v družini in družbi.

Veseli naju, da se med druženjem dobro počutijo, nama prisluhnejo in sodelujejo. Zavedajo se, da tukaj pridobijo nekaj novega. Pomembno pa je predvsem spoznanje, kako potrebno se je družiti, se pogovarjati, igrati...

Olga Veldin Bednjanič in Ljuba Fišer (ljubaf@email.si), Ljudska univerza Ormož

Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih Programi UŽU na Ljudski univerzi Ajdovščina

V šolskem letu 2002/2003 smo zaključile usposabljanje učiteljev in pridobile licenco za izvajanje programov *Usposabljanje za življenjsko uspešnost* (UŽI - BIPS in UŽU - MI).

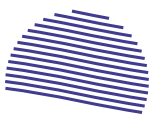
Prve izkušnje z izvajanjem programa smo pridobile na OŠ Dornberk. To je šola, ki veliko sodeluje s starši in ima razvite različne oblike sodelovanja z okoljem. Oblikovali smo vabila in jih posredovali staršem otrok do četrtega razreda osnovne šole, nato pa smo jim skupaj s pomočnico ravnatelja *Ivico Bagon* predstavili program in začeli z delom. Vsak dan daljši dnevi in bližajoči se konec šolskega leta je povzročil osip, zato smo se odločili, da z delom nadaljemo v novem šolskem letu.

V začetku oktobra so se nam pridružili starši in otroci, s katerimi smo začeli delati spomladi, veliko pa je bilo tudi novih, zato smo oblikovali kar dve skupini. Petindvajset staršev in sedemindvajset otrok se je vsak teden družilo ob različnih temah. Naš namen je bil, da spodbujamo sodelovanje med starši in otroki, izboljšamo pismenost pri manj izobraženih starših in širimo kulturo branja in učenja. Veselilo nas je, da so otroci uživali v tej obliki skupnega dela s starši in so komaj čakali naslednjega srečanja. Družili smo se v prijetni šolski knjižnici, ko pa je ta postala premajhna, smo se preselili v prijazno učilnico. Način dela v projektih je zahteven in kar precej domišljije je bilo treba, da smo vsakič znova pripravili zanimivo srečanje. Za popestritev smo med nas povabili likovno pedagoginjo *Silvo Karim*, ki je vodila delavnico oblikovanja gline, in dr. Nives Ličen, ki je predavala na temo sodelovanja med starši in otroci. Na predavanje so bili vabljeni tudi drugi starši, ki niso bili vključeni v program. Srečanje smo zaključili z izletom v bližnji kraj.

Drugi izmed programov usposabljanja za življenjsko uspešnost - *Most do izobrazbe* (UŽU - MI) - je nov program, ki si mora šele utreti pot do udeležencev. Kar nekaj težav smo imeli z oblikovanjem prve skupine. Po številnih dejavnostih, ki niso obrodile sadu, se nam je porodila ideja, da program ponudimo podjetju, s katerim dobro sodelujemo tudi na drugih področjih. Presenetil nas je izredno pozitiven odnos zaposlenih in velika pripravljenost za učenje. Tako sedaj delamo že z drugo skupino. Vsebino programa sproti usklajujemo in jo prilagajamo željam in potrebam udeležencev. Skupina je zelo motivirana, radi se učijo in veselje je delati z njimi. S programom se udeležencem odpirajo možnosti za nadaljnje izobraževanje, saj je podjetje zelo naklonjeno izobraževanju. Velikokrat pa je bolje poskrbljeno za izobraževanje na višjih nivojih, manj pa za tiste manj izobražene na manj zahtevnih delovnih mestih, ki potrebujejo več spodbude. Za te je program UŽU - MI prava izbira in udeleženci so ga z naklonjenostjo sprejeli.

Prvo leto uvajanja programov UŽU - BIPS in UŽU - MI je bilo tudi za nas, izvajalce, obdobje iskanja, ustvarjalnih idej, učenja in pridobivanja bogatih izkušenj.

Učiteljice programov UŽU iz Ljudske univerze Ajdovščina (boza.bolcina@siol.net)

Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih **Program Beremo in pišemo skupaj na osnovni šoli**

V program UŽU – BIPS sva se vključili v želji, da bi lahko uspešneje pomagali staršem pri delu z otroki.

Pri načrtovanju dela sva želeli pripraviti teme in dejavnosti, ki bi bile zanimive in sproščujoče za starše, da bi lahko spoznali drugačno šolo, tako, kot jo spoznavajo njihovi otroci v prenovljenem programu v devetletki. Zelo pomembno se nama je zdelo, da bi starši in otroci ves čas sodelovali pri delu v paru, izvajali iste dejavnosti in se navajali na skupno delo in ustvarjalno druženje.

Prvi korak – informiranje staršev - sva opravili na roditeljskih sestankih. V posamezno skupino sva združili starše in otroke iz enega oddelka, in sicer 3. in 4. razredov devetletke. Kasneje sva v času izvajanja ugotovili, da je bila najina izbira zelo dobra, saj so učenci v tej starosti že dovolj opismenjeni, da so bili sposobni sodelovati pri vseh dejavnostih branja in pisanja, zato je bil lahko obseg nalog resnično bogat.

Najprej smo morali prebroditi začetno zadržanost. Najina prednost je bila v tem, da so naju starši že poznali. Medsebojno zaupanje je tako hitro zraslo, še zlasti po zaslugi pogovorov ob zaključku srečanj, ko smo poklepetali o vsakdanjih stvareh. Tako so naju starši spoznali tudi v drugačnih situacijah, ne le kot učiteljici. Uspeli sva zato, ker nisva bili preveč »šolski, poučni«.

Med srečanji sva spremljali napredovanje staršev in otrok. Hitro se je pokazal napredek pri organiziranju dela. Pri dejavnostih so sodelovali v parih (otrok in starši) ali pa je več parov delalo v skupinah. V začetku sva svetovali, kako naj razdelijo delo med otroke in odrasle, kmalu pa sva ugotovili, da teh napotkov ne potrebujejo več in si delo dobro razdelijo. Dobro so znali presoditi, katero delo bodo otroci lahko opravili, in jim pomagali pri branju, pisanju, iskanju in urejanju podatkov.

Pri načrtovanju dejavnosti smo ves čas upoštevali želje staršev. Zanimale so jih različne metode in oblike učenja. Vpletli smo veliko idej za kakovostno in zanimivo ponavljanje in utrjevanje računskih operacij, različne pristope dela z besedili, oblikovanje plakatov...

Pri delu sta se ves čas prepletala *dva cilja*: starši so poglobljali svoje znanje na več področjih in se urili v spretnosti sodelovanja in pomoči otrokom. Poudarili so, da z veseljem prihajajo, ker vedo, da bodo prijetno in kakovostno preživeli nekaj časa z

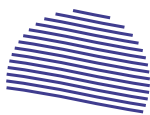
otrokom, ne da bi mislili še na sto drugih stvari. Pomembno je bilo, da vidijo otroka, kako sodeluje v drugačnih situacijah, kot jih poznajo doma.

Program smo zaključevali v decembru, zato smo nekaj dejavnosti posvetili praznikom, voščilnicam in pecivu. Ta srečanja so ostala nepozabna za otroke in starše. Ravno tako jim je bilo zelo všeč spoznavanje Ljubljane, najprej ob izdelavi plakatov in nato na prehodu po mestu.

Ob zaključku so v anketi o programu odgovarjali zelo pohvalno. Priznali so, da je bilo marsikdaj naporno odditi od doma, a jim tudi otroci ne bi dovolili ostati doma. Všeč jim je bilo, da so se dobro spoznali med seboj, saj bodo do konca devetletke morali še veliko sodelovati.

Izvedba programa sočasno z dvema skupinama je bila za naju ob rednem poučevanju v razredu zelo naporna. Pogosto sva si dejali, da je sreča, da lahko delava skupaj, saj ena sama tega ne bi zmogla. Vendar nama je uspešen zaključek dal veliko poleta za oblikovanje novih skupin in nove izvedbe programa.

Janja Martinčič-Matušič (janja.martincic-matusin@guest.arnes.si) in Jožica Lang (jozica.lang@email.si), OŠ Karla Destovnika-Kajuha v Ljubljani

Zviševanje ravni pismenosti in izobrazbe odraslih Izkušnje s programom UŽU - MI

Moje prvo srečanje s programom je bilo po “službeni dolžnosti” - izobraževanje na ACS. Kar mi je najprej padlo v “uho”, so bile kratice, na katere sem se tako navadila, da jih uporabljam, kot da vsi vedo, za kaj gre. Okvirni cilj in namen programa sta mi bila sicer jasna, kaj konkretnega si pa nisem znala predstavljati. Tudi ciljno populacijo sem si znala predstavljati, kaj dosti več pa ne. Med kompleksnim izobraževanjem (kompleksno, ker je obsegalo vsa področja pisno-bralnega področja) mi je podoba izvajanja postajala vedno bolj jasna. Imela sem veliko idej: kako, kaj, kje, s kom in s čim...

Pridobili smo dve skupini UŽU - MI. Dve skupini tako ali drugače razočaranih posameznih človeških usod. Delo se je začelo, potekalo je strnjeno in dokaj intenzivno. Pripravili smo

zanimiv in raznolik program, ki je združeval motivacijske elemente, saj smo vedeli, da gre za populacijo, ki ima za sabo najmanj eno negativno izkušnjo s šolo oziroma z izobraževanjem. Poleg motivacije, smo si dejali, moramo dati čisto konkretno znanje, saj se bodo ljudje vpisali naprej in bodo spet postavljeni v položaj, ko bodo morali dokazovati znanje, se znati učiti in graditi na predznanju. Torej smo pripravili kratko anketo in jih vprašali, kaj pričakujejo od programa UŽU - MI. Anketa se je izkazala kot zelo informativna, saj smo dobili odgovore, ki smo jih potrebovali. Vsem je bila matematika tako ali drugače osovražena, celo krivec za neuspeh v šoli. Torej, smo si dejali, moramo matematiki posvetiti največ pozornosti. In obrestovalo se je. Prvotni strah je izginil, večina jih je ugotovila, da le ni tako hudo. Imeli smo res dober občutek, da smo ljudem dali nekaj za na pot.

Obe skupini sta bili približno enako številni, vendar povsem različni. V eni skupini so vseskozi sodelovali, ves čas so bili dobre volje in takoj se je zaznalo, da smo usklajeni. Druga skupina je bila pravo nasprotje - več energije smo morali posvetiti spodbujanju. Bili so zaprti, apatični in prepričani, da oni tega že ne bodo zmogli. Med individualnimi pogovori smo izvedeli, v kakšnih razmerah živijo posamezniki in kakšne travmatične izkušnje imajo. Prepričana sem, da so ti pogovori udeležencem dali ponovno energijo in spodbudo za ponovni začetek.

Če je bil program UŽU - MI na začetku "službena dolžnost", mi je na koncu izobraževanja pomenil morda celo večjo izkušnjo kot pa udeležencem. Dobiti občutek, da si nekemu pomagal pri povratku na pot poklicnega izobraževanja in mu s tem pokazal možnost bogatejšega življenja, je nekaj veličastnega. To daje ponovno energijo za delo v prihodnje. Da se je res tako zgodilo, priča podatek, da se je večina vključila v nadaljnje izobraževanje.

Vsem bodočim učiteljem UŽU - MI priporočam, da si ne zastavljajo previsokih ciljev, da se raje omejijo na manj vsebin, da prisluhnejo članom skupine in jim dajo občutek, da velja še enkrat (vsaj) poskusiti. Vsakega udeleženca je treba vzeti kot osebnost, ki ima morda več življenjskih izkušenj kot mi sami. Če to udeleženci začitijo, smo dosegli največ, kar lahko.

Jolanda Lazar (jolanda.lazar@lu-murskasobotna.si), Ljudska univerza Murska Sobotna

DOMAČE NOVIČKE

Učitelj med zahtevami, možnostmi in pričakovanji

Posvet o izobraževanju učiteljev

Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije je v dneh od 11. do 13. marca letos v Kranjski Gori organizirala posvet na temo *Učitelj med zahtevami, možnostmi in pričakovanji*. Na strokovnem srečanju so s plenarnimi predstavitvami sodelovali vsi vidnejši slovenski strokovnjaki, ki proučujejo izobraževanje učiteljev in so hkrati tudi "učitelji učiteljev", ter nekateri praktiki z osnovnih in srednjih šol. Zanimanje za posvet je bilo veliko, saj je organizator dobil zanj več kot petdeset različnih pisnih prispevkov.

Osrednji ton so posvetu dajali uvodni plenarni prispevki:

- *Dr. Zdenko Medveš* je v uvodnem delu poudaril vlogo učitelja v Evropi in uveljavljanje Bolonjske deklaracije pri izobraževanju učiteljev.
- Učiteljevo strokovno avtonomijo v zadnjih desetih letih šolske prenove je razčlenila *dr. Barica Marentič Požarnik*. Z evalvacijsko raziskavo *Strokovna avtonomija in odgovornost pedagoških delavcev* so ugotovili, da se najbolj avtonomno počutijo učitelji razrednega pouka v osnovni šoli ($\bar{x}=3,45$ na peststopenjski lestvici), manj učitelji predmetnega pouka ($\bar{x}=3,11$) in najmanj učitelji gimnazijskega programa ($\bar{x}=2,73$). Ugotavljajo, da je bila v preteklosti premalo dosledna (uradna) podpora učiteljevi strokovnosti, zlasti so jo omejevali pretesni normativni okviri, v katerih delujejo, kot npr. pravilniki in predpisi, enodimenzionalno opredeljevanje učenčevih pravic, posledice zunanjega preverjanja znanja, birokratizacija ipd. V prihodnje naj bi bolj vlagali v znanje, podpirali spodbude šol in poslušali mnenja učiteljev, zlasti pa imeli jasno vizijo, kakšnega učitelja želimo.
- Na vprašanje, kakšnega učitelja potrebuje in pričakuje današnja in jutrišnja šola, je skušala odgovoriti *dr. Cveta Razdevšek Pučko* in večji del predstavitve namenila učiteljevim kompetencam. Navedla je, katere kompetence učiteljev poudarja ekspertna skupina pri Evropski komisiji, in dodala sporočila ravnateljev devetletnih osnovnih šol na vprašanja o znanju, spretnostih, zmožnostih, ki jih pričakujejo od zaposlenih učiteljev. S kombinacijo obeh, torej ugotovitev Evropske komisije in izjav ravnateljev, je oblikovala te skupine kompetenc: dobro didaktično in metodično znanje učiteljev; usposobljenost za timsko delo; drugačno vlogo učiteljev v razredu (kot mentor ipd.);

psihološko znanje; usposabljanje učencev za vseživljenjsko učenje; razvijanje lastne profesionalnosti; uporaba sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije. V celoti gre za preusmeritev od poučevanja k učenju.

- Zanimivi sta bili še predstavitvi *dr. Robija Krofliča* in *dr. Slavka Cvetka*. *Dr. Kroflič* je govoril o vzgojnih ciljih javne šole in poudaril pomen zgloda, *dr. Cvetek* pa je ločeval učiteljevo kompetentnost in njegovo profesionalnost. Učiteljevo znanje izhaja iz njegove osebne in profesionalne izkušnje.

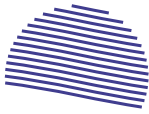
Modele ravnanja v šoli so predstavile:

- *Marija Lubšina Novak* (Osnovna šola Brežice), ki je na primeru svoje šole spregovorila o modelu odličnosti v osnovnih šolah - o poti od kakovosti k odličnosti;
- *Tatjana Ažman* (Gimnazija Vič Ljubljana), ki je osvetlila dileme in perspektive, povezane s profesionalnim položajem in razvojem učitelja v sodobni šoli;
- *Boža Černe* (Osnovna šola Antona Ukmarja Koper) - opisala je model stalnega strokovnega spopolnjevanja učiteljev, ki ga uveljavljajo v šoli in je povezan s šolsko prenovo.

Udeležence strokovnega posveta je nagovoril minister *dr. Slavko Gaber* in predstavil svoj pogled na avtonomijo učiteljev v današnjem času. V delu posveta so bolj aktivno sodelovali tudi udeleženci posveta, ki so v šestih skupinah predstavili svoje prispevke in razpravljali o različnih vprašanjih, povezanih z učiteljevo avtonomijo. Drugi večer so udeleženci sodelovali na okrogli mizi na temo *Slovenski učitelj ob vstopu Slovenije v EU*, ki jo je vodil *dr. Pavel Zgaga*. Zadnji dan pa so skupine oblikovale sklepe in jih tudi predstavile. Sklepi bodo javno objavljeni. Del referatov pa je že sedaj mogoče prebrati v posebni številki *Sodobne pedagogike*, letnik 2004.

Sodim, da bi lahko sklepi posveta pomembno vplivali na prihodnjo politiko izobraževanja in usposabljanja učiteljev. Žal posvet ni namenjal nobene pozornosti izobraževanju učiteljev, ki poučujejo odrasle. Mnenja in pripombe na to temo je bilo mogoče umestiti le med razpravo.

mag. Marija Velikonja (marija.velikonja@acs.si), Ljubljana

Vseživljenjsko učenje in kakovost življenja v multikulturni skupnosti

Srečanje članov EAEA v Ljubljani

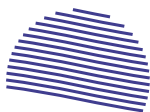
Evropsko združenje za izobraževanje odraslih (European Association for the Education of Adults - EAEA) je povezujoča mreža organizacij civilne družbe, ki načrtujejo, razvijajo in izvajajo programe neformalnega učenja/izobraževanja odraslih, vključujoč široko paleto socialnih stikov na vseh ravneh - tako lokalnih, regionalnih, nacionalnih, evropskih kot tudi globalnih. EAEA ima okrog 100 članic iz kar 34 držav, kar pomeni, da je zastopana dejansko vsa Evropa - od Atlantika do Urala, od Islandije do Izraela - in ne le tisti njen del, ki (so)deluje v okviru EU. Nevladno, strokovno utemeljeno sodelovanje in povezovanje med ustanovami je torej že korak pred institucionalnim, česar smo lahko samo veseli, saj je tako lažje loviti nov veter v jadra razvoja kulture učenja. Kako pomembno je biti sogovornik v tem mednarodnem združenju, nam ponazori že podatek, da so članice EAEA s svojim delovanjem posredno ali neposredno v stikih s prek 60 milijoni posameznikov - bodisi strokovnih in drugih sodelavcev ter uporabnikov njihovih storitev.

Združenje EAEA vodi dvanajstčlanski Izvršilni odbor (IO), v katerem je zastopana tudi Slovenija. Srečanja v Ljubljani (med 27. in 29. marcem 2004) se je udeležilo devet članov IO, med katerimi sta bila tudi predsednik *Janosz Sz Toth* in sekretarka *Ellinor Haase*. V ponedeljek, 29. marca 2004, so bili člani IO EAEA gostje Andragoškega centra Slovenije, kjer jim je direktorica ACS in članica IO, *dr. Vida A. Mohorčič Špolar*, predstavila temeljne naloge Centra in strategijo razvoja vseživljenjskega učenja v Sloveniji. Vprašanja gostov so se nanašala tudi na sistem financiranja izobraževanja odraslih pri nas.

Drugi del srečanja na ACS je vodil *mag. Andrej Sotošek*, generalni sekretar Zveze ljudskih univerz Slovenije (ZLUS). Predstavil je temeljno poslanstvo ZLUS, ki je predvsem v povezovanju, predstavljanju in zastopanju interesov njenih članic (37 ljudskih univerz). Gre za andragoška središča, ki živijo in delajo v najtesnejših stikih s svojim okoljem, čutijo njegov utrip, zaznavajo potrebe ter se odzivajo nanje s svojo izobraževalno in kulturno ponudbo.

Med srečanjem članov IO EAEA v Ljubljani smo izrabili priložnost za krajši pogovor s predsednikom, *Janosem Sz Tothom*, ki ga bomo objavili na spletni strani ACS (<http://www.acs.si/zarisce/>).

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

Leti 2004 in 2005 – leti poglobljanja sodelovanja z izobraževalnimi organizacijami

Svetovalna središča za izobraževanje odraslih

Da bi odraslim lahko zagotovili kakovostno informiranje in svetovanje za pomoč pri odločanju za izobraževanje ali učenje, je potrebno povezovanje vseh organizacij, ki izobražujejo odrasle. Pri delujočih svetovalnih središčih za izobraževanje odraslih deluje **lokalno svetovalno omrežje**, v katero se povezujejo občine, upravne enote, regionalne razvojne agencije, gospodarske, obrtne in druge zbornice, zavodi in uradi za zaposlovanje, centri za socialno delo, druge svetovalne organizacije, izobraževalne organizacije, ki izobražujejo odrasle, in drugi. Strokovni partnerji v omrežju so člani lokalnega svetovalnega omrežja, ki se sami neposredno ukvarjajo s svetovalno dejavnostjo ali z izobraževanjem odraslih, strateški partnerji pa so tisti, ki soodločajo o razvojnih vprašanjih nekega okolja. Devet delujočih svetovalnih središč ima skupno 69 strateških in 84 strokovnih partnerjev.

Na Andragoškem centru Slovenije smo se skupaj z delujočimi svetovalnimi središči za izobraževanje odraslih odločili, da bomo **leti 2004 in 2005 razglasili za leti poglobljanja sodelovanja z organizacijami, ki izobražujejo odrasle**. Cilja, ki ju s tem želimo doseči, sta:

- Povečati nameravamo število organizacij, ki izobražujejo odrasle, v lokalnih svetovalnih omrežjih. V omrežje naj bi se vključile vse izobraževalne organizacije, ki delujejo v okoljih svetovalnih središč za odrasle.
- Izboljšati želimo sodelovanje med svetovalnimi središči in organizacijami, ki izobražujejo odrasle in so že članice lokalnega svetovalnega omrežja, ali pa se bodo vanj še vključile.

Ta cilja bomo dosegli z različnimi dejavnostmi, ki bodo potekale na nacionalni ravni in na lokalnih ravneh. O njih bomo več poročali na spletnih straneh ACS in projekta ISIO ter v prihodnjih številkah Novičk.

Andreja Dobrovoljc (andreja.dobrovoljc@acs.si), ACS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2004

Denar kroji tudi izpeljavo festivala učenja Podpora države, lastna vlaganja in drugi viri za TVU

V prvi letošnji številki TVU-Novičk, ki je izšla prejšnji mesec, smo objavili tudi povzetek poročila o Tednu vseživljenjskega učenja 2003, medtem ko je daljše poročilo z analizo objavljeno na spletni strani TVU (glej <http://tvu.acs.si/predstavitev>). Zaradi omejenosti prostora v omenjeni dvojni številki TVU-Novičk bralcem nismo mogli predstaviti vseh vidikov lanske izpeljave TVU, zato smo se odločili, da o nekaterih spregovorimo v tej rubriki – za začetek o denarju, ki ga na državni in krajevni ravni vlagamo za izpeljavo TVU.

Takoj v uvodu se želimo **zahvaliti Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ)**, ki je lani (pa tudi leta poprej) v okviru letnega Načrta dela Andragoškega centra Slovenije (ACS) zagotovilo denar za pokritje *materialnih stroškov* TVU na državni ravni ter *stroškov dela* naše delovne skupine. S tem denarjem smo financirali dejavnosti, ki jih ACS izpeljuje kot **nacionalni koordinator** projekta: konceptualno-razvojne naloge, sodelovanje z izvajalci in koordinatorji TVU, nacionalno medijsko in vizualno promocijo TVU ter del mednarodne dejavnosti (slednjo financiramo predvsem iz mednarodnih projektov). Posredno so te denarne podpore države deležni tudi izvajalci in koordinatorji TVU, saj so koristniki naših *storitev* (vodenja projekta, animiranja, usklajevanja, svetovanja, obveščanja) in *izdelkov* (TVU-Novičk, spletne strani TVU, spletnega koledarja prireditev, skupnega promocijskega gradiva – tiskanih in elektronskih različic, videokasete o dobitnikih priznanj, priloge Naše žene in podobno). Po drugi plati je MDDSZ denarno podprlo tudi **organiziranje prireditev ACS v TVU 2003**: slovesno odprtje s podelitvijo priznanj za izjemne dosežke v izobraževanju odraslih in do neke mere tudi izpeljavo andragoškega kolokvija; za slednjega smo pridobili sredstva tudi iz ustreznega razpisa Ministrstva za šolstvo, znanost in šport.

Seveda denarja nikoli ni dovolj za uresničitev vseh zamisli, ki jih imamo člani delovne skupine, saj je projekt TVU izrazito promocijske narave in bi bilo treba veliko več vlagati v promocijske prijeme, še zlasti v (največkrat plačljivo!) medijsko podporo in oglaševanje. To – po anketah sodeč – naši sodelavci na krajevni ravni tudi najbolj pogrešajo, saj

menijo, da bi morali na državni ravni doseči odmevnejši medijski prodor. Tudi vseh stroškov dela ne uspemo pokriti, vendar marsikaj postorimo v prostem času, ker v projekt verjamemo in ga želimo ne le nadaljevati, temveč tudi širiti in razvijati. V tem smo si enotni z večino naših partnerjev – izvajalcev in koordinatorjev, ki prav tako v TVU vlagajo svoj čas in denar, brez trdnega zagotovila, da se jim bo povrnil – bodisi kot donos v obliki večjega vključevanja v njihove dejavnosti in/ali kot subvencija.

S tem pa smo že pri vlogi drugega državnega akterja, ki mu gre naša **zahvala – Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport (MŠZŠ)**, saj za projekt TVU v okviru razpisa za sofinanciranje infrastrukturne dejavnosti v izobraževanju odraslih namenja denar za *koordiniranje TVU* na nekem območju ali vsebinskem področju ter za *izvajanje prireditev*. Seveda so te podpore deležni prijavitelji, ki kar najbolje izpolnjujejo kriterije razpisa – v TVU 2003 jo je prejelo sedemindvajset izvajalcev in petnajstih koordinatorjev. Žal je bil omenjeni razpis objavljen šele v decembru 2003, tako da v času priprave in izpeljave TVU sodelujoči niso vedeli, ali bodo sofinanciranja sploh deležni. Iz tega razloga so se mnogi odločili za omejen obseg delovanja, kar odražajo količinski kazalniki uspešnosti TVU 2003 pa tudi pripombe v anketah. Naši partnerji na krajevni ravni so zadovoljni, ker je ministrstvo njihovo dejavnost v TVU denarno podprlo, vendar se zavzemajo za pravočasno objavo razpisa MŠZŠ; omenjajo, da bodo v nasprotnem primeru prisiljeni resno omejiti ali celo opustiti svoje sodelovanje v TVU, saj je nemogoče načrtovati dejavnosti, če verjetnost in približna višina denarne podpore nista znani.

V letu 2004 bo dejavnosti Andragoškega centra za projekt TVU 2004 vnovič financiralo MDDSZ, sofinanciranje območne in tematske koordinacije ter izpeljave prireditev pa bo zagotovljeno iz omenjenega razpisa MŠZŠ. Slednje napoveduje objavo tega razpisa v aprilu ali maju letos, kar bi znova omogočalo normalno vključevanje v projekt.

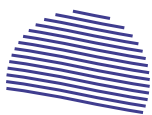
Naj še povemo, da smo iz anket razbrali, da nekateri anketiranci od Andragoškega centra Slovenije pričakujejo neposredno finančno pomoč pri izpeljavi svojih prireditev, čeprav smo že večkrat pojasnili, da to ni v naši moči, ali pa vsaj napotke pri iskanju možnosti sofinanciranja TVU na občinski, državni in mednarodni ravni. Na lanskem spomladanskem sestanku izvajalcev in koordinatorjev je pomoč pri prijavljanju na razpise za evropska sredstva ponudil predstavnik takratne Službe za EU programe na Centru za poklicno izobraževanje, zdaj CMEPIUS¹. Pričakujemo, da bo črpanje teh virov z leti postalo vse aktualnejše in potrudili se bomo, da bomo na nam znane možnosti redno opozarjali. Še vedno pa nam vsem preostaja iskanje sponzorjev in donatorjev, ne glede na to, da izkupiček velikokrat ne odtehta vloženega časa in naporov.

---

¹ Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja

Denar vsekakor kroji izpeljavo Tedna vseživljenjskega učenja, zato si prizadevamo vlaganja opravičiti s čim uspešnejšim doseganjem zastavljenih ciljev in tako zagotoviti kontinuiteto projekta. Zavedamo pa se, da obstajajo tudi druge oblike pomoči, že kar partnerskega sodelovanja v TVU, ki ga zlasti prireditelji na krajevni ravni udeležujejo z veliko iznajdljivostjo in uspehom. O tem bomo poročali v katerem od naslednjih člankov o TVU.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik (zvonka.pangerc@acs.si), ACS

Prvi koraki pri uresničevanju letošnjega načrta TVU

Srečanje izvajalcev in koordinatorjev TVU 2004

Vabimo vas na **prvo letošnje srečanje potencialnih izvajalcev in koordinatorjev TVU 2004**, ki bo v **četrtek, 6. maja 2004**, ob 10. uri v seminarski sobi Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134a v Ljubljani. Pogovorili se bomo o lanski izkušnji ter načrtali naše sodelovanje v letošnjem letu. Program srečanja bo objavljen na spletni strani projekta TVU (glej <http://tvu.acs.si/zarisce>).

Veselimo se srečanja in izmenjave pogledov na naš skupni praznik vseživljenjskega učenja.

Delovna skupina za TVU

UTRINKI IZ SVETA

Posebna strokovna skupina pripravlja rešitve Kakovost poklicnega in strokovnega izobraževanja (odraslih) v Evropi¹ - 2. del

V prejšnji številki Novičk sem opisala šest področij, ki jim je v letu 2003 Tehnična delovna skupina namenila posebno pozornost, tokrat pa bom predstavila še zadnje področje, in sicer:

- **Oblikovanje nabora med seboj povezanih temeljnih kazalnikov kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja**

Tehnična skupina predlaga 8 + 2 kazalnika, ki jih lahko uporabljamo tako na ravni sistema kot pri posameznem izvajalcu. Zakaj 8 + 2? Zato, ker je prvih osem takih, da jih je mogoče na nek način meriti tako kvantitativno kot kvalitativno, medtem ko za zadnja dva ni mogoče določiti kvantitativnih kriterijev. Vsi predlagani kazalniki so med seboj povezani in zadevajo celoten proces izobraževanja. V tej fazi naj bi predlagani kazalniki kakovosti služili predvsem kot pripomoček za primerjavo z drugimi sistemi in drugimi izvajalci izobraževanja. Ni predvideno, da bi jih uporabljali kot norme, pač pa kot priporočila tako izvajalcem kot tistim, ki so v sistemu odgovorni za razvoj poklicnega izobraževanja. Za nekatere predlagane kazalnike že obstajajo podatkovne baze na evropski ravni, za druge bodo uvedeni novi načini zbiranja podatkov, za tretje pa bodo izpeljali pilotne študije. Kazalniki, ki jih predlaga tehnična skupina, so:

- **Delež izvajalcev poklicnega izobraževanja, ki uporabljajo model za presojanje kakovosti**

Model upošteva evropski referenčni model kakovosti v poklicnem izobraževanju².

- **Investicije v izobraževanje/usposabljanje učiteljev**

Upoštevana so vlaganja v formalno in neformalno izobraževanje - tako za kvalitativne kot kvantitativne primerjave. Med slednjimi tehnična skupina predlaga na slednje kazalnike: letni delež sredstev, ki ga namenjamo za izobraževanje učiteljev, število učiteljev, ki se letno izobražujejo, in - kar se kaže kot najbolj sprejemljiva inačica - število izobraževalnih dni v povezavi s številom učiteljev, ki se izobražujejo.

- **Nezaposlenost po ciljnih skupinah** (glede na spol, starost, izobrazbo ipd.)

¹ Pri pisanju članka sem uporabila naslednje vire: Stocktaking report of the Copenhagen Coordination group, Evropska komisija, oktober 2003; An European guide on self-assessment for VET providers, CEDEFOP, oktober 2003; A European Common Quality Assurance Framework, CEDEFOP, oktober 2003

² Opisan v prejšnji številki Novičk.

- **Obseg »ranljivih« skupin³**

Ta kazalnik je tesno povezan s ciljem, da je potrebno za te skupine prebivalstva bistveno povečevati dostopnost do poklicnega in strokovnega izobraževanja.

- **Udeležba v začetnem in vseživljenjskem poklicnem oz. strokovnem izobraževanju**

Zaenkrat naj bi spremljali podatke o obsegu vpisa, še posebej o udeležbi »ranljivih« skupin v odvisnosti od njihove razširjenosti v določeni regiji, državi ali lokalnem okolju.

- **Odstotek udeležencev izobraževanja, ki uspešno zaključijo izobraževanje**

Gre za merjenje osipa, kar je eden izmed večjih problemov kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja, pri čemer bi bila posebna pozornost namenjena »ranljivim« skupinam.

- **Podatki o tem, kje so tisti, ki so zaključili izobraževanje, 6 mesecev po zaključku izobraževanja**

Gre za kazalec zaposlitvenega statusa, ki meri, ali je posameznik, ki je zaključil z nekim izobraževanjem, zaposlen, vključen v nadaljnje izobraževanje, nezaposlen oziroma ni dostopen za trg delovne sile (npr. bolan). Posebej naj bi spremljali tudi to, kaj se dogaja s tistimi, ki so bili pred vključitvijo v izobraževanje že zaposleni (ali opravljajo enako delo kot pred izobraževanjem ali ne).

- **Korist od pridobljenih spretnosti/znanj na delovnem mestu z vidika delodajalca in zaposlenega**

Čeprav je ta kazalnik zelo pomemben tako za posamezne izvajalce izobraževanja kot za vzgojno-izobraževalni sistem, ga je zaenkrat še težko kvantitativno meriti. Predvideno je, da bodo v nekaterih državah pripravili posebne študije, s katerimi bi ocenili, kako je mogoče te učinke čimbolj objektivno ugotavljati.

- **Kakovost obstoječih mehanizmov za prilagajanje poklicnega izobraževanja spremenjenim pogojem na trgu dela.**

- **Kakovost obstoječih načinov za promocijo boljšega dostopa**

Ta kazalnik vključuje poklicno orientacijo, svetovanje in podporne ukrepe.

Tehnična skupina predlaga, da bi te kazalnike uporabljali tudi na mikro ravni, torej pri (samo)evalvaciji posameznih izvajalcev poklicnega in strokovnega izobraževanja. V začetku naj bi se z njimi seznanili, ocenili stanje, kasneje pa uvajali ustrezne strategije za izboljšanje. V Sloveniji mnogi od teh kazalnikov niso novost; navajeni pa smo, da jih merimo le na ravni sistema, sami izvajalci - vsaj doslej - niso merili svoje uspešnosti.

Vsi ti predlogi, za katere ni nobenega dvoma, da jih v večini ne bi podprli, saj so rezultat soglasja zelo širokega kroga strokovnih in političnih dejavnikov, bodo sestavni del poročila o uresničevanju *Kopenhagenske deklaracije*, ki ga bo letos obravnaval Evropski svet.

Sonja Klemenčič (sonja.klemencic@acs.si), ACS

³ Mednje sodijo osipniki, mlajši brezposelni, stari manj kot 25 let, dolgo brezposelni - več kot 1 leto, starejši nad 55 let, ljudje s posebnimi potrebami.

S POTI

Pogledi na zakonodajo in prakso na področju pismenosti odraslih v Evropi

Seminar ELLPROFT

Tretji seminar pod okriljem ELLPROFT¹ na temo *Zakonodaja in praksa na področju pismenosti odraslih v evropskem prostoru* so pripravili od 4. do 6. marca v Belfastu na Severnem Irskem. Pri organizaciji je ELLPROFT sodeloval z *Robom Markom*, podpredsednikom *Inštituta za vseživljenjsko učenje na kraljičini univerzi v Belfastu*. Seminarja se je udeležilo dvakrat več sodelujočih, kot so načrtovali - petintrideset udeležencev iz Belgije, Latvije, Nizozemske, Slovenije in Združenega kraljestva (Angleži, Škoti in Irci).

Cilji seminarja so bili: odkrivanje najnovejših smeri razvoja na področju obvladovanja temeljnih spretnosti odraslih; spoznavanje trenutne zakonodaje s tega področja v Evropski uniji, s posebnim poudarkom na Irski, Belgiji in Latviji; izmenjava izkušenj in informacij o nacionalni politiki na področju pismenosti odraslih ter primerov dobrih praks v sodelujočih državah; primerjanje pogledov (terminologije) v različnih državah na področju pismenosti odraslih; navezovanje stikov in spoznavanje življenja in kulture severne Irske.

Seminar smo začeli s pregledom pojmovanja pismenosti in razvoja izobraževanja za zviševanje ravni pismenosti v Evropi. Ugotovili smo, da pismenosti v večini evropskih držav pred nekaj leti niso posvečali dovolj pozornosti. Šele koncem devetdesetih let, ko se je pojem pismenosti pričel povezovati z drugimi pojmi, kot je npr. socialna vključenost, se je pismenost začela udeležati tudi v vsakdanjem življenju. Temu so botrovali predvsem neugodni rezultati mednarodne raziskave pismenosti odraslih², ki pomenijo začetek nove dobe, razcvet tega področja in začetek ustvarjalnega sodelovanja z lokalnimi politikami in vlado.

Na seminarju so predstavili nekatere ustanove, ki se posvečajo pismenosti odraslih:

- Vodilna ustanova na področju razvoja programov za zviševanje ravni pismenosti je *Kraljičina univerza v Belfastu (Queen's University Belfast)*, ki skrbi za pismenost odraslih na severnem Irskem. Ima bogate izkušnje s poučevanjem in raziskovanjem tega področja. Podrobneje je predstavljena na spletni strani <http://www.qub.ac.uk/>.

¹ Več o organizaciji ELLPROFT, ki skrbi za razvoj in spopolnjevanje strokovnih sodelavcev s področja izobraževanja odraslih in sociale, si lahko preberete v letošnji februarški številki *Novičk* in na spletni strani <http://www.ellproft.org/>.

² Literacy for the twenty-first century: research, policy, practices, and the National Adult Literacy Survey / ed. by M. Cecil Smith. Westport ; Connecticut ; London : Praeger, 1998 IALS

- *Izobraževalno-svetovalni servis za odrasle (EGSA)*, ki je predstavljen na spletni strani: <http://www.egsa.org.uk/>, povezuje odrasle z delom in vzpostavlja kulturo učenja na Severnem Irskem. Prizadevajo si za učenje, ki je cenjeno in dostopno vsem. Svojim udeležencem svetujejo, jih "spremljajo" najmanj štiri tedne, pozorni so na njihov uspeh, se o tem z njimi pogovarjajo in delujejo kot njihovi zagovorniki. V okviru EGSA deluje tudi *Enota za temeljne spretnosti (Basic Skills Unit)*, ki skrbi za strokovno podporo (svetuje učiteljem praktikom, skrbi za inovacije v praksi in kakovostne materiale za učitelje prakse) ter svetuje vladi.
- *Nacionalno agencijo za pismenost odraslih (National Adult Literacy Agency - NALA)* v Irski Republiki je predstavila njena direktorica, *Inez Bailey*. Njihove naloge segajo na področja zakonodaje, razvoja, kakovosti, usposabljanja, raziskovanja, promocije in povečevanja zavedanja o pomenu pismenosti odraslih. Njihov moto je: *Zagotoviti vsem odraslim s težavami na področju pismenosti dostop do pisane palete zelo kakovostnih učnih možnosti*. Več o agenciji lahko preberete na spletni strani <http://www.nala.ie/>.
- Vodja belgijske organizacije *Collectif Alpha* (<http://www.collectif-alpha.be/>), *Anne Loontjens*, je predstavila opismenjevanje v francosko govorečem delu Belgije. Alpha je neke vrste odgovor na mnogovrstnost potreb v preteklih tridesetih letih. Veliko pozornost posvečajo predvsem spodbujanju participacije prav zaradi zviševanja ravni pismenosti. Ugotovili so, da posameznik ostaja slabo pismen, čeprav obiskuje program, ki naj bi neustrezno pismenost odpravil, ker ne prevzame dejavne vloge v družbi in zatoj nima »pravega« razloga za branje. In na drugi strani: če družba sodelovanja ljudi ne jemlje resno, pomeni, da lahko v programih za zviševanje ravni pismenosti usposabljammo ljudi, ki jih po končanem programu pošljemo nazaj v njihov »obup«.

Toms Urdze, član delovne skupine Temeljne spretnosti, ki deluje pod okriljem Evropske komisije (*European Commissions working group on Basic Skills*) je predstavil pojem ključne kompetence (Deseco)³, njihove kategorije ter razmerja, ki jo oblikujejo.

Nekaj časa smo namenili še predstavitvi tekočih evropskih projektov, v katerih sodelujemo: *Toms Urdze* je predstavil projekte *Basic Skills On Line for Europe - BSOLE*⁴, *Forum for Writing and Reading Difficulties in Adults – ForWard* in *Research and Information on Social Exclusion - REPRISE*, jaz pa *Evropsko spričevalo o temeljnih spretnostih (European Certificate in Basic Skills - EUCEBS)*⁵.

³ Defining and selecting key competencies / ed. by Dominique Simone Rychen, Laura Hersh Salganik.

⁴ Več na spletni strani <http://www.bsole.lv>.

⁵ Projekt je predstavljen na spletni strani http://www.eucebs.org/index_SL.html.

V okviru seminarja sem se udeležila **dveh delavnic**:

- Prvo, *Učenje v družini - od zakonodaje do prakse*, je vodila *Maire McAnespie*, razvojna sodelavka za programe usposabljanja učiteljev pri Inštitutu za vseživljenjsko učenje v Belfastu (Institute of Lifelong Learning, Queen's University Belfast⁶). Predstavila je odnos med učenjem v družini in družinsko pismenostjo in nekatere programe družinskega opismenjevanja.
- Drugo je vodila *Anne Loontjens*. Govorili smo o učinkih, ki jih ima opismenjevanje na ljudi: kaj to pravzaprav pomeni in kateri so ključni elementi ojačitve. Pripravili smo štiri sheme poteka ojačitve, ki nastopi zaradi opismenjevanja.

Ogledali smo si tudi **tri primere dobre prakse**:

- Program *Belfast Foyer*, predstavljen na strani <http://www.belfastfoyer.co.uk/>, je namenjen mladim brezdomcem, starim od 17 do 26 let, ki so med trajanjem programa krepitve temeljnih spretnosti nastanjeni v hišah. Pomagajo jim pri vključevanju v življenje, iskanju zaposlitve in jih spodbujajo k nadaljnjemu izobraževanju.
- *Mobilna enota za temeljno usposabljanje* je pravzaprav z računalniki opremljen avtobus, s katerim pripeljejo programe temeljnih spretnosti k udeležencem. V njem se sestajajo skupine odraslih, ki obiskujejo enkrat do dvakrat tedensko programe opismenjevanja. Avtobus uporabljajo tudi za promocijo svojih programov - parkirani pred nakupovalnimi centri, vabijo mimoidoče na ogled in predstavitev.
- *Center za neposredno učenje the FITZ* je le eden v verigi - skupaj jih je okoli dva tisoč (<http://www.learnirect.co.uk/>). Gre za centre, ki v računalniških okoljih izvajajo različne licenčne programe on-line učenja, med drugim tudi programe opismenjevanja, s čemer uresničujejo vizijo učeče se družbe. Delo centrov denarno omogoča britanska vlada.

Seminar smo zaključili z refleksijo, ki jo je vodila *Ellinor Haase*. Strinjali smo se, da bi bilo koristno splesti evropsko mrežo sodelavcev, ki se na različnih nivojih ukvarjamo s pismenostjo. Eden možnih prihodnjih dogodkov je oktobrsko srečanje v Bruslju, ki ga organizira *Lire et ecrire*⁷, krovna organizacija za dvigovanje ravni pismenosti v francosko govoreči Belgiji.

Darka Kovič (darka.kovic@acs.si), ACS

⁶ Predstavljen je na spletni strani <http://www.qub.ac.uk/ill/webpages/general.htm>.

⁷ Domača stran organizacije je <http://www.lire-et-ecrire.be/bxl/qui/index.asp>.

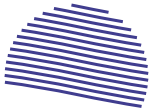
POSVETI/KONFERENCE

EDEN Annual Conference
(Letna konferenca EDEN)

**New Challenges and Partnerships in an Enlarged European Union
(Novi izzivi in partnerstva v razširjeni Evropski uniji)**

Budimpešta, Madžarska, 16. do 19. junij 2004

Več o letni konferenci lahko preberete na spletni strani <http://www.eden-online.org/contents/conferences/annual/Budapest/BudapestHome.html>.

European Lifelong Learning Professional Training
(Evropsko vseživljenjsko poklicno usposabljanje)

**Social action in poor /socially excluded communities: comparing
practices in Europe**

**(Socialni ukrepi v revnih / socialno izključenih skupnostih: primerjava
praktičnih izkušenj v Evropi)**

Cluj, Romunija, 17. do 19. junij 2004

Informacije o seminarju lahko dobite na e-naslovu: rothmari@codec.ro in na spletni strani: http://www.ellproft.org/us/training_workshop_seminar_09.htm.

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Bralcem Novičk sporočamo, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek od 14. do 16. ure. Vabljeni!

Agenda for the future : six years later : ICAE report / [editorial coordination Paz Alonso]. Montevideo : International Council for Adult Education = ICAE, cop. 2003. 156 str. ; 28 cm : graf. prikazi. (ICAE report)

Annual review of adult learning and literacy : Volume 3 / John Comings, Barbara Garner, Cristine Smith, editors. San Francisco : Jossey-Bass, cop. 2002. xviii, 319 str. ; 24 cm. (The Jossey-Bass higher and adult education series) (Annual review of adult learning and literacy ; vol. 3, ISSN 1527-3970)

Apple, Michael W.: The state and the politics of knowledge / Michael W. Apple ; [assisted by] Peter Aasen ... [et al.]. New York ; London : RoutledgeFalmer, 2003. viii, 259 str. ; 24 cm

Arab regional report : CONFINTEA V mid-term review. [Beirut] : Unesco Regional Office for Education in the Arab States, 2003. 41 str. ; 30 cm

Cepin, Matej; Gornik, Jože: Priročnik za trenerje mladinskih voditeljev. Ljubljana : Mladinski svet Slovenije, 2003. 1 mapa (loč. pag.) ; 31 cm

Cohen, Louis; Manion, Lawrence; Morrison, Keith: Research methods in education. 5th ed. London ; New York : RoutledgeFalmer, 2000. xvi, 446 str. : ilustr. ; 25 cm

CONFINTEA V [Elektronski vir] : midterm review 2003. [Hamburg] : Unesco-Institut für Pädagogik = Unesco Institute for Education = Institut de l'Unesco pour l'Education, 2003. 1 optični disk (CD-ROM) ; 12 cm

Peter Monetti (knjiznica@acs.si), ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

18.-24.10.2004

Na vprašanja vse leto odgovarjamo v TVU-Razpravljalnici na spletni strani
<http://tvu.acs.si/razprava>

IZBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI IZVAJALCI IN PROGRAMI 2002/2003

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji
• Na spletni strani: www.acs.si/pregled

<http://izobrazevanje.acs.si>

IZBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2002/2003

- izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja
- aktualna izobraževanja ACS

Na vaša vprašanja odgovarjamo v Forumu na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/forum>

na spletni strani **www.acs.si**

* za tiste, ki se želite izobraževati

* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

